

Bag om Folkekirkens Skoletjeneste

De folkekirkelige skoletjenester formidler i stort tal undervisningsforløb og projekter, der gør det lettere for skolen at samarbejde med folkekirken.

Af Helle Krog Madsen, præst og konsulent ved Folkekirkens Skoletjeneste i København-Frederiksberg

Begrebet skoletjeneste

Skolen er blevet kaldt kirkens datter, fordi dens formål fra begyndelsen og i århundreder frem var at bidrage til børnenes kristne opdragelse. Den sidste formelle rest af dette formål forsvandt med folkeskoleloven af 1975, men for at de to institutioner ikke bare skulle gå hver til sit, nu da datteren (skolen) var blevet »voksen«, begyndte man indenfor især kirken i løbet af 1980'erne at overveje, hvordan skolen og kirken kunne samarbejde på de nye vilkår til glæde for begge parter.

På de fleste museer, kulturinstitutioner m.v. landet over var man på det tidspunkt begyndt at have skoletjenester, der udviklede undervisningstilbud til skolerne, der kom på besøg. Det inspirerede nogle kirkefolk til oprettelse af tilsvarende pædagogiske tilbud indenfor folkekirken. Det har i den forbindelse været både en fordel og en forpligtelse at anvende begrebet skoletjeneste, da det i forvejen var kendt indenfor skoleverdenen som undervisning af høj kvalitet, der giver eleverne mulighed for at anvende flere sanser og få oplevelser udenfor skolen.

I 1992 oprettedes de første folkekirkelige skoletjenester – en i Randers og en i København-Frederiksberg. Siden da er mange kommet til. Lige nu er der således 34 folkekirkelige skoletjenester fordelt på

alle stifter, og der dukker jævnligt flere op, så landet på et tidspunkt formentligt vil være dækket ind. En oversigt kan ses på www.folkekirkensskoletjeneste.dk.

Samarbejde på landsplan

De enkelte skoletjenester har meget forskellig tilblivelseshistorie og er derfor organiseret forskelligt. Nogle dækker et provsti, andre et helt stift, men fælles for dem er, at de er lokalt forankrede med egne bestyrelser. Det forhindrer dog ikke et tæt, nyttigt og produktivt samarbejde i Landsnetværket af folkekirkelige skoletjenester og skole-kirke-samarbejder. Som navnet siger, er det et arbejdsfællesskab, og formålet er at sikre en løbende udveksling af ideer, erfaringer og projektmaterialer. Desuden muliggør samarbejdet, at der kan udbydes fælles landsprojekter ca. hvert andet år. Disse projekter knytter ofte til ved landsdækkende markeringer og jubilæer, som fx Renæssanceåret i 2006 og jubilæumsåret for Søren Kierkegaard i 2013. Landsprojektet i 2015 henvender sig til folkeskolens yngste klasser og har titlen Lydspor – leg med lyd i bibelske fortællinger (se artikel i dette nummer af Kirken Underviser). Mange hundrede klasser vil i den sammenhæng komme ud i lokale kirker og høre orgelmusik og bibelfortællinger og følge op med arbejde på skolen på en nyudviklet lydplatform på hjemmesiden lydspor.net. En arbejdsgruppe er i gang med at forberede landsprojektet 2017, der ikke overraskende vil handle om Luther og reformationen.

Som skoletjenesterne i Den Gamle By i Århus, i Zoologisk Have, på Louisiana etc., etc. udarbejder også de folkekirkelige skoletjenester undervisningsforløb og projekter, der skal gøre det lettere for skolen at samarbejde med i dette tilfælde folkekirken. Det gælder både muligheden for at trække på de faglige ressourcer som præster, organister, m.fl. har, og de muligheder der ligger i at inddrage kirkebygningen og kirkerummet i undervisningen. Skoletjenesternes tilbud anvendes både af lærere, der i særlig grad brænder for faget kristendomskundskab, og lærere, der underviser i faget, men måske ikke har linjefag i det.

Skolelovgivning og ny skolereform

De folkekirkelige skoletjenesters tilbud knytter sig især til folkeskolens Fælles mål for kristendoms-kundskab, men også til skolens mål for fx dansk, billedkunst, musik, historie m.v. Arbejdet foregår på skolernes præmisser.

De nye tiltag og tendenser indenfor skoleområdet følges nøje, og fx den seneste skolereform rummer både store udfordringer og store muligheder for skoletjenesterne. Udfordringer fordi reformen så ensidigt lægger vægt på at formidle kundskaber og færdigheder frem for også at underbygge en eksistentiel dannelsesproces for den enkelte elev i skolen. Skoletjenesterne forsøger at bevare et dobbelt sigte i tilbuddene til skolen for at bidrage til at holde kundskaber og færdigheder såvel som den dannelsesmæssige våge i skolens undervisning åben.

Men reformen giver også nye muligheder med begreber som åben skole og understøttende undervisning. De folkekirkelige skoletjenesteprojekter består således typisk af et udarbejdet undervisningsoplæg til brug på skolen og ved et besøg i den lokale kirke. Dette særlige rum lægger op til brug af mange sanser. Besøgene har som regel et specifikt formål og handler ikke bare om at give eleverne anledning til at se, hvordan en kirke ser ud. Disse formål kan være:

- Kirkebygningen arkitektonisk set
- Kirkegården som et (kultur-)historisk sted
- Kirkens kunst og udsmykning
- Kirkerummet som ramme om fortællinger (bibelske, lokalhistorie, personalhistorie (ex »salmedigter-kirker«, helgennavne)
- Kirkerummet som musiklokale/koncertsal/danse- el. dramasal
- Kirkerummet som ramme om fællessang
- Kirkerummet som ramme om debat og samtale om de store spørgsmål
- Kirkerummet som scene
- Kirkerummet som udstillingssted

Derudover inddrages ofte kunstnere, teatergrupper, museer eller andre, der kan være med til at gøre undervisningen levende og udfordrende for eleverne. Alt sammen for at bidrage til den almene dannelse, der – sammen med tilegnelsen af kundskaber – er formålet med folkeskolen.

For den, der er ansat i en folkekirkelig skoletjeneste, er der mange lamper, der blinker ved læsning af intentionerne med den nye skolereform og stikord som »refleksion, bevægelse og motion, kobling af teori og praksis« samt »praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer, der åbner skolen mod den omgivende verden«. Ikke advarselsslamper, men lamper, der signalerer et utal af muligheder for relevante tilbud til skolen om projekter. Og takket være de mange lokale præster og organisters opbakning bag projekterne og samarbejdet på landsplan er det i vid udstrækning muligt at komme disse intentioner i møde med varierede og udfordrende undervisningstilbud af høj kvalitet.

Fakta | Skoletjenesten

Skoletjenesten er en pædagogisk serviceinstitution, der arbejder for at udnytte den pædagogiske værdi i kulturinstitutionernes særlige læringsrum, så læring, oplevelse og faglighed kan gå hånd i hånd. Fra www.skoletjenesten.dk

Fakta | samarbejde

Skolens samarbejde med repræsentanter fra det omgivende samfund knytter an til det forhold, at skolens undervisning er defineret som ikke-forkyndende, mens de forskellige trossamfund modsat har et forkyndende sigte. Det samme kan være tilfældet for andre organisationer. Den præmis er det vigtigt, at læreren præciserer for samarbejdspartneren forud for et samarbejde.